

χρήσιμα μόνον εἰς μουσεῖα. Ἄλλ' ὁ βασιλεὺς αὐτὸς γνωρίζει ὅτι ἡ μὲν Νεάπολις ὑπάρχει χώρα παραχῆς, θορύβου, πολυτελείας καὶ ἐορτῶν, ἡ δὲ Πομπηία τόπος ἀναμνήσεων, μελέτης καὶ σπουδῆς, ὅπου οὐ μόνον μαθάνει εἰς τὰ σχεδιάζη, ἀλλὰ καὶ νὰ σκέπτηται περὶ τοῦ ὅτι οὐδεὶς ἔρχεται εἰς τὴν Νεάπολιν μὴ σπουδάζων νὰ ἰδῇ τὴν Πομπηίαν διὰ τὴν ἐναντίωσιν τὴν εἰκόνα τοῦ ἀρχαίου βίου καὶ νὰ ζήσῃ τινὰς στιγμὰς τοῦλάχιστον μετὰ τῶν συγχρόνων τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Πλίνιου ἐνθυμίζονται προσέτι ὅτι ὁ βασιλικὸς αὐτοῦ θναυρὸς πλουτίζεται καὶ ὑπὸ τῶν φόρων, τοὺς ὁποίους λαμβάνει ἡ Νεάπολις ἐκ τῶν ἐπισκεπτομένων τὴν Πομπηίαν. Διὰ ταῦτα πάντα ἀσμένως ἤλουσεν ὅτι ἐπήρουν εἰς σοφὸς διατάξεις τοῦ ὑπουργοῦ καὶ τὴν δραστηριότητα τοῦ ἀρχιτέκτονός του.

Ἡ Κυβέρνησις ἐπιθυμοῦσα νὰ ἀποπερατώσῃ ὅσον τάχιστα τὴν ἐπιχείρησιν τῶν ἀνασκαφῶν, διέταξε πολυλαχὸν ἀνορύξεις. Ὅθεν ἐπανελήθη σπουδαίως ἡ κατὰ τὴν ὁδὸν τῶν ἐμπόρων διακοπήτα πρὸς καιρὸν· ἐπειδὴ οἱ πλείστοι τῶν οἰκίων αὐτῆς φέρουσι ἐκατέρωθεν τῆς ἐσόδου ἀξιολόγου ἀποθήκας διὰ τὴν ἐκ τῶν ὕψους καὶ τὴν ἄλλην κατασκευὴν τῶν τοίχων, ὡς ἐξαιρετικῶς διακρίθων ἡφαιστειῶν τῆς Νουκιερίας ἄνευ μαρμαρώματος ζωγραφητοῦ ὥστε φαίνεται ὅτι τὸ μέρος τοῦτο τῆς πόλεως ἐκτίθη κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, ὅτε ἤρχοιτο τοῦ τοιοῦτου καλλωπισμάτος δὲν ἦτο ἐπι μεταβεβλημένη εἰς κατάχρησιν, καθὼς εἰς τὰς λοιπὰς συνοικίας, ὅπου ἰκαλύπτετο πολλὰς ἄλλας ἐλλείψεις.

Ἡ οἰκία τοῦ Κάπρου ἀνεσκάφη μέχρι τοῦ περιστελλίου ἔχοντος Ἴωνικοὺς τοὺς κίονας ἐλιπίεται δὲ ἐν θέλουσιν ἀνακαλυφθῆ αὐτόθι δωμάτια μεγαλοπρεπέστατα ἀξία τῶν εὐδαιμόνων ζωγραφημάτων. Ἐκ τούτων δὲ ἐν περιστάσει τὸν Ἄρην καὶ τὴν Ἀρροδίτην ὑπὸ μικρῶν ἐρώτων περικυκλωμένους, ὑποκείμενον γραφῆς ἀεργέστατον, τὸ ὅποιον ἐπαναλαμβάνετο πολλαχού, ἀλλὰ μετὰ ποικιλιῶν πάντοτε. Ἡ ὁδὸς τῶν Ἐμπόρων ὡς ἐκ τῆς κεντρικῆς θέσεως παρὰ τὴν ἀγορὰν φαίνεται ὅτι ἦτο μία ἐκ τῶν πρωτίστων τῆς Πομπηίας. Διὰ τοῦτο αἱ ἀνακαλυφθεῖσαι οἰκίαι τοῦ Φούστου, τῆς Ἀλιευτίας, τοῦ Κάπρου καὶ τῶν Χαρίτων φέρουσι χαριστάτας καὶ ἐπαφροδίτους πανταχού γραφάς. Εὐρέθησαν δὲ καὶ εἰς μικροτέρας ἄλλας οἰκίας, οἷον τὴν τῆς βασιλίσσης Καρολίνας καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ζωγραφίας παριστάνουσαι τὸν Περσέα λυτρουμένη τὴν Ἀνδρομέδαν καὶ τὸν Ἄδωνιν τετραυματισμένον εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Ἀρροδίτης, ἐργασίαι τῶν ἀρίστων ζωγράφων τῆς νεωτέρας σχολῆς. Ἐκτὸς τούτων ἡ προκειμένη ὁδὸς διασέει καὶ κατὰ τοῦτο, ὅτι αὐτόθι εὐρέθησαν οἰκίαι ἔχουσαι ὄλον τὸ πρόσωπον ἐκ λίθων λαξευτῶν συνηρησμένων καὶ στοὰν φέρουσαν ἑρμιακούς κίονας καὶ ἐντελὲς γείτων.

Καθαριζομένης τῆς ἐσόδου οἰκίας τινὸς ἐχούσης εἰδὸν καὶ ἐνθὲν ἀποθήκας εὐρέθησαν μετὰ τῶν ἄλλων καὶ δύο κεφαλαὶ Μινυάδων γεγλυμμένα ἐπὶ μαρμαροῦ εἰς φυσικὸν μέγεθος ἦσαν δὲ αὐτὰι χρωματικῶς ἐνέμου τοιοῦτοτρόπως, ὥστε ἡ βαρὴ διετηρεῖτο ἀνέπαρος ἐξέμεν εἰσέτι καὶ ἀνοξίτηλος· εἶχον δὲ τὴν μὲν κόμην ἐρυθρὰν, καθὼς καὶ τὰς ὀφρῦς, τὰς δὲ κόρας καὶ τὰ χεῖλη

ἐρυθρὰ καὶ ταινίαν ἐρυθρὰν ἐπὶ τοῦ μετώπου, ὅπου ἐτυλίσσετο ὁ κίτρινος θύρσος, ἡ κισσός. Ἄλλο παράδειγμα τοῦ ἐθους τούτου ἐπικρατοῦντος ἴσως ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης μέχρι τέλους ἀνευρέθη ἐκεῖ πλησίον· ἦτο δὲ κεραλὴ Φαύνου ἐκ Παρίου μαρμάρου ἐξαιρετοῦ ἐργασίας διατηρούσα ἐπὶ τῆς κόμης λείψανα γρυσώσεως.

Προχωρούντων τῶν ἔργων ἀνεκαλύφθη εἰς τὰ ἔσω τοῦ προπυλαίου μέγα τετραγώνον διάστημα, τοῦ ὁποῦ οἱ τοῖχοι ὑπάρχουσι κεκαλυμμένοι ὑπὸ μαρμαρώματος ἐρυθροῦ. Ἐν μέσῳ δὲ αὐτοῦ εὐρέθησαν τέσσαρες κίονες εὐπρεπέστατοι, τάξεως Ἐτρουρικῆς καὶ ἐξωγραφημένοι. Ὁ πρῶτος φέρει ἔρωτας διώκοντας ἔλαφον, ἡ περιβάδην καθημένους ἐπὶ δελφίνων. Τὰ ἐπιστύλια καὶ ἡ βάσις αὐτῶν καλλωπίζονται ὑπόποικιλοχρῶν καὶ ἰσομεγέθων κοχυλίων· πάντες δὲ αὐτοὶ σκεπάζονται ὑπὸ ψηφοθετήματος κυανοῦ συκκιμένου ἐκ μίγματος ὑέλου καὶ μικρῶν κύβων ἀργίλου καὶ μαρμάρου· ἐβάσταζον δὲ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀναδεδραδα τινὰ εἰς τὸν κῆπον· ἐπειδὴ κῆπος νομιζόμενος ἦτο τὸ τετραγώνον διάστημα ἐκεῖνο κείμενον κατὰ τὴν εἰσοδὸν τῆς οἰκίας. Τοῦτο ὑπάρχει ἐξαιρέσις τοῦ γενικοῦ κανόνος, διότι ἡ οἰκία ἐκείνη εἰς πρόστυγιον.

Εἰς δὲ τὸν μυχὸν τοῦ κήπου εὐρέθη μεγάλη πηγή κατὰσκαπος καὶ αὕτη ὑπὸ ψηφοθετήματος καὶ σφριζομένη ἐπὶ τοῖχου ὁμοίως ψηφιδωτοῦ. Φαίνονται εἰσέτι τὰ βάρη, ὅπου ἔτταντο ἀγάλματα, ἡ προσωπεῖα, τὰ ὁποῖα εὐρέθησαν μετὰ τῶν ἐπιπέπων ἔχοντα τρυπημένα τὰ ὄμματα καὶ κεχρῆνός τὸ στόμα. Τέλος πρὸς δεξιὰν τοῦ κήπου εὐρέθη καὶ τάφος προσκείμενος εἰς ἡμικυκλοειδῆ σηκόν, καὶ λευξευμένος εἰς τιτανώδη λίθον. Ἡ θύρα τῆς οἰκίας ἦτο ἐκ μαρμάρου, ὅπισθεν δ' αὐτῆς ὑπῆρχε κλίμαξ τριῶν βαθμίδων. Αὐτόθι ἐμβάντες ἐμπροσθεν τοῦ βασιλέως τῆς Νεαπόλεως εὐρέθησαν οἱ ἀνασκάπτοντες τὸν ὄρατον ἐκείνον κυανοῦν ἀμορρέα φέροντα σχῆμα ὡσὺ, ἀριστοῦργημα τῆς τέχνης κείμενον ἐπὶ τετραγώνου σηκοῦ. Δύο ἄλλοι σηκοὶ εἶχον κάλπας, τὴν μὲν ὑελίην, τὴν δὲ ἀργιλλόπλαστον.

Ἄλλα πλῆθος μάλιστα θαυμασίων ἔργων τῆς τέχνης περιέχουσιν αἱ ὁδοὶ τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῆς Τύχης δηλ. ζωγραφίας λαμπρᾶς καὶ ἀξιοθέατα ψηφοθετήματα, καὶ εἰδώλια διαφόρων σχημάτων ἐκ μαρμάρου, ὄρειχάλκου καὶ ἀργύρου, τὰ ὁποῖα πάντα κατετέθησαν εἰς τὸ μουσεῖον τοῦ σπουδαστηρίου. Ἐξ αὐτῶν διαπρέπει ὁ Ἀχιλλεὺς παιδίον ἐπι βαπτίζομενος εἰς τὰ ὕδατα τῆς Στυγὸς. Φαίνονται ὁμοῦς εἰσέτι πάμπόλλα καὶ ἄλλα ζωγραφήματα χαριστάτα, ἡ κομικὰ ἐπὶ τῶν τοίχων.

Ἡ μεγάλη ὁδὸς τοῦ Ἑρμοῦ ὀνομάσθη οὕτω, διότι παντοῦ ἐπὶ τοῦ προσώπου τῶν τοίχων, καθὼς καὶ κρήνης τινος ἐφάνιτο ζωγραφημένοι Ἑρμαῖ. Ἡ ὁδὸς αὕτη τελευτᾷ εἰς τὸν περιβόλον τῆς πόλεως. Ἐξ ἀριστέρων αὐτῆς ἀνεσκάφη ἡ οἰκία τοῦ γνωστέου, ἐπειτα ἄλλη ἡ τῆς μεγάλης καὶ μικρᾶς πηγῆς διὰ τὰς ἐκψηφίδων αὐτόθι εὐρευθείσας κρήνας κτλ. Ἐκεῖ ἀνεκαλύφθη καὶ ἐργαστήριο τέκτονος. Ἡ εἰσοδος αὐτοῦ ἔφερε γραφάς, πρῶτον δύο τέκτονας προσιζοντας ἐξ ὕλων· ἐπειτα τὸν Δαίδαλον δεικνύοντα εἰς τὴν Πα-